

- DRŽAVNI PREVENTIVNI MEHANIZEM -

poročilo
o opravljenem obisku
na lokaciji

ODPRTI ODDELEK ROGOZA ZPKZ MARIBOR

Pojasnilo: Varuh človekovih pravic Republike Slovenije (v nadaljevanju: Varuh) v okviru izvajanja nalog in pooblastil po Zakonu o ratifikaciji opcijskega protokola h Konvenciji proti mučenju in drugim krutim, nečloveškim ali poniževalnim kaznim ali ravnanju (Uradni list RS, št. 114/2006) v vlogi državnega preventivnega mehanizma (v nadaljevanju: DPM) obiskuje kraje odvzema prostosti. V skupini, ki izvede obisk, poleg predstavnikov Varuha praviloma sodeluje(jo) tudi predstavnik(i) pogodbenih nevladnih organizacij ter občasno tudi neodvisni izvedenci medicinske in drugih strok in prevajalci. Pravna podlaga za opravljanje nadzorov s strani DPM je predstavljena na spletni strani [Varuh kot državni preventivni mehanizem](#).

Pričujoče poročilo vsebuje le bistvene ugotovitve o obisku s predlogi za izboljšanje razmer oziroma odpravo nepravilnosti. Izdelano je bilo na podlagi poročila o obisku DPM in odzivnega poročila pristojnih. Namenjeno je objavi na spletni strani Varuha.

Osnovni podatki o lokaciji:

- ▶ **Tip lokacije:** odprti oddelek zavoda za prestajanje kazni zapora (v nadaljevanju: ZPKZ).
- ▶ **Kategorije oseb, ki jim je bila odvzeta prostost:** obsojenci (z območja sodnega okrožja Maribor, Ptuj, Slovenj Gradec in Celje, ki so bili obsojeni na kazen zapora do petih let, in z območja sodnega okrožja Murska Sobota, če so obsojeni na kazen zapora nad šest mesecev zapora ali jim ostanek kazni po vštetju pripora presega šest mesecev zapora).
- ▶ **Uradna zmogljivost in dejanska zasedenost lokacije na dan obiska:** (še vedno) 36 zaprtih oseb; v času obiska je bilo v oddelku nameščenih 44 obsojencev¹.

Potek obiska in priprava poročila:

- ▶ Obisk je bil **nenajavljen** in **opravljen** 19. 3. 2013².
- ▶ **Skupina za obisk:** en predstavnik Varuha (specialist kriminalističnega preiskovanja) ter ena predstavnica pogodbenih nevladnih organizacij (Inštitut Primus).
- ▶ **Vsebina obiska:** razgovor z vodjo oddelka in pedagoginjo, ogled bivalnih in drugih prostorov oddelka, razgovori z obsojenci, ki so to želeli, preveritev uresničitve naših predlogov v zvezi s prejšnjim obiskom DPM, zaključni razgovor z vodstvom.
- ▶ **Poročanje:** poročilo o obisku je bilo posredovano generalnemu direktorju Uprave Republike Slovenije za izvrševanje kazenskih sankcij (v nadaljevanju: gd URSIKS) 10. 4. 2013 (poslano tudi vodji oddelka, v vednost), skupaj s predlogom, da ga obravnava in nam v roku 30 dni sporoči morebitna stališča glede naših ugotovitev; tozadevni odgovor smo s strani organa prejeli 13. 5. 2013, torej 33. dan po odpremi.

¹ Od teh jih je osem prestajalo kazen zapora po 12. členu Zakona o izvrševanju kazenskih sankcij (ZIKS-1), eden pa je prestajal kazen hišnega zapora.

² Prejšnji obisk tega oddelka ZPKZ Dob pri Mirni je bil opravljen 9. 11. 2011.

► DPM je posebej pohvalil

- da smo v t.i. novem delu³ v klubski sobi zaznali plakat DPM,
- da je bilo priporočilo DPM iz prejšnjega obiska upoštevano, saj je bilo ob tokratnem pregledu tuš kabin ugotovljeno, da so bile te zamenjane⁴,
- da je bilo priporočilo DPM iz prejšnjega obiska skoraj v celoti upoštevano in tudi realizirano, saj so bila v WC in tuš nameščena ustrezna oprijemala in plastični sedež, ki gibalno oviranim omogoča, da se lahko tudi sami oprhajo⁵,
- da so bili prostori za igranje namiznega tenisa in biljarda ter za fitnes v času obiska ustrezno ogrevani in ustrezno očiščeni ter prepleskani,
- da je bila soba za obiske v času obiska urejena in čista ter opremljena z nekaj igračami, če na obisk k obsojencu pridejo otroci,
- prizadevanje vodstva oziroma zaposlenih po več skupnih srečanjih z zaprtimi osebami⁶, saj je to lahko eden izmed načinov hitrejšega reševanja obstoječih težav zaprtih oseb,
- da se zaprtim osebam omogočajo individualni razgovori s svetovalko pedagoginjo tudi med tednom v dopoldanskem času⁷,
- odnos zaposlenih do obsojencev⁸ in
- da se sprotno ugotavlja in odpravlja napake oziroma poškodbe na napravah in opremi⁹.

³ Glede nameščanja zaprtih oseb v bivalne prostore od prejšnjega obiska ni prišlo do sprememb - tako se še vedno uporabljata t. i. stari in novi objekt.

⁴ Ob prejšnjem obisku je DPM med pregledom kopalnic poleg bivalnih prostorov ugotovil, da so tuš kadi v slabem stanju (nekatero so bile poškodovane oziroma na določenih delih zarjavele) in je bila predlagana zamenjava teh.

⁵ Ob prejšnjem obisku smo ugotovili, da uporabnost bivalnih prostorov »bolniškega oddelka« ni povsem ustrezna, saj ni primernih postelj. Prav tako je bilo ugotovljeno, da pripadajoči prostori niso prilagojeni za obsojence z gibalnimi ovirami. Zato smo predlagali, da se v oddelku »bolniški oddelak« čim prej ustrezno uredi in opremlji, prvenstveno pa je priporočilo veljalo, da se zagotovi varna uporaba tuša in WC-ja.

⁶ Obsojenci se vsaj enkrat mesečno (ob torkih ob 15.30 ali 16.00 uri) udeležujejo domske skupnosti. Vodja oddelka je pojasnil, da se v okviru zmožnosti domska skupnost izvede tudi dvakrat mesečno.

⁷ Poleg tega, da so male skupine enkrat tedensko, ob ponedeljkih.

⁸ Vodja oddelka je povedal, da med obsojenci na splošno vlada dobra klima in z njimi ni težav. Enako so tudi obsojenci odnos zaposlenih do njih pohvalili.

⁹ Bivalni prostori, prostori jedilnice in soba za obiske, kot tudi prostora za namizni tenis in fitnes so bili prepleskani, urejeni in primerno ogrevani.

► predlog DPM

DPM: pričakujemo, da bo kmalu prišlo do realizacije še zadnjega priporočila DPM iz prejšnjega obiska in bodo v bolniško sobo nameščene ustrezne bolniške postelje.

DPM: pričakujemo, da bo možnost individualnih razgovorov s svetovalko pedagoginjo ostala tudi v prihodnje.

DPM: kot zaskrbljujoče ocenjujemo, da je (po pojasnilu vodstva) edukacija zaprtih, zaradi pomanjkanja osebja, v tem letu izpuščena oziroma se osredotočajo le na najbolj nujne zadeve.

DPM: ponovno predlagamo¹⁰, da se proučijo možnosti za zagotovitev tečajev, saj izobraževanje lahko pomembno prispeva k lažjemu vključevanju v družbo po prestani kazni.

► odziv pristojnih

Gd URSIKS: oddelek je na zaprosilo od UKC Maribora že prejel dve rabljeni postelji, za kateri pa se je ugotovilo, da sta zastareli in neprimerni. Tovrsten problem zato v oddelku rešujejo tako, da po prihodu invalidne osebe v oddelek, na njegovo željo, nabavijo posteljo na reverz pri podjetju Sanolabor.

Gd URSIKS: pedagoginja v letu 2012, zaradi povečanega obsega dela, ni izvajala edukacijsko terapevtske skupine za obsojence, ki so storili kazniva dejanja pod vplivom alkohola, ki jo je izvajala več let prej, prav tako pa število obsojencev v oddelku, ki so storili kaznivo dejanje pod vplivom alkohola rahlo upada, več jih tudi prestaja kazen ob vikendih po 12. členu ZIKS-1 in med tednom niso v zavodu. Pedagoginja tako vodi individualno obravnavo obsojencev, ki imajo probleme z alkoholom in s prepovedanimi drogami ves čas glede na potrebe posameznih obsojencev. V oddelku sicer potekajo utečene oblike dela z zaprtimi- mala skupina obsojencev en krat tedensko, vsakodnevno pa individualni razgovori. Vodja oddelka redno sklicuje sestanke domske skupnosti, prav tako zaradi odhoda socialne delavke in poveljnika, zaradi velike obremenjenosti pedagoginje, opravlja razgovore z zaprtimi osebami praktično vsak dan v dopoldanskem času, ob torkih pa tudi v popoldanskih urah.

Gd URSIKS: glej zgoraj.

Gd URSIKS: obsojence se v največji možni meri spodbuja, da se v posamezne tečaje in druge vrste izobraževanj vključujejo zunaj zavoda, glede na to, da prestajajo kazen v odprtem oddelku. Oddelek že več let opaža, da zaradi zapolnjenega urnika obsojencev v oddelku in rednega koriščenja ugodnosti, med obsojenci ni večje zainteresiranosti za dodatne

¹⁰ Ob prejšnjem obisku je DPM predlagal, da se za zaprte v oddelku, glede na finančne možnosti, morda poskuša organizirati še več tečajev oziroma drugih krajših oblik izobraževanja. Ob tokratnem obisku je bilo žal ugotovljeno, da to priporočilo DPM ni bilo upoštevano, saj v letu 2012 po pojasnilu vodje oddelka ni bilo izvedenega nobenega tečaja, niti ti niso planirani v tem letu.

oblike izobraževanja in tečajev v okviru oddelka. Oddelek je sicer ravno v dogovoru za izvedbo usposabljanja, katero bo izvedel Svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu.

DPM: predlagamo, da se preučijo možnosti vsaj¹¹ za zapolnitev delovnih mest, ki so po upokojitvi ostala prazna; zapolnitev sistematiziranih delovnih mest je po naši oceni potrebna, da se obsojencem nudi potrebna strokovna pomoč in nadzor v polni meri ter da se prepreči morebitna preobremenjenost sedanjih zaposlenih, prav tako je zapolnitev delovnih mest potrebna iz razloga nadomeščanja sedanjih zaposlenih v primerih, kadar le-ti koristijo letni dopust ali pride do bolniške odsotnosti.

Gd URSIKS: z namenom izboljšanja slabe kadrovske situacije smo sprejeli naslednje ukrepe: javnim uslužbenkam, ki opravljajo delo na delovnih mestih diplomirana medicinska sestra s specialnimi znanji, srednja medicinska sestra s specialnimi znanji, svetovalec-terapevt specialist in svetovalec-pedagog bomo izdali anekse k pogodbam o zaposlitvi, na podlagi katerih bodo javni uslužbenki svoje delo poleg matičnega zavoda opravljali tudi na območju odprtega oddelka Rogoza; javnega uslužbenca na delovnem mestu višji pravosodni policist operativni vodja, ki mu je bila z odločbo ZPIZ priznana III. kategorija invalidnosti zaradi posledic bolezni in pravica do premestitve na drugo delovno mesto z omejitvami, bomo s spremembo sistemizacije premestili na ustrezno delovno mesto; na delovno mesto na katerega je bil ta javni uslužbenec razporejen, pa bomo iz matičnega zavoda premestili oziroma prerazporedili drugega javnega uslužbenca. Z navedenimi ukrepi bomo zmanjšali obremenjenost javnih uslužbencev, zaposlenih oddelku, pri nudenju strokovne pomoči zaprtim osebam in izvajanju varovanja.

DPM: predlagamo, da poskušajo zaposleni sedanje vzdušje¹² v oddelku vzdrževati tudi v prihodnje.

---

¹¹ DPM je ob prejšnjem obisku ocenil, da glede na to, da že socialna delavka v oddelku delo opravlja v polovičnem času in glede na število zaprtih oseb, načrtovani prenos delovnega mesta strokovnega delavca – pedagoga iz oddelka v matični ZPKZ Maribor, ni najbolj smotrni. Takrat smo tudi ugotovili, da oddelek poleg tega nima zaposlenega niti psihologa, čeprav bi bil ta po mnenju vodje, ki se mu je pridružil tudi DPM (glede na število zaprtih oseb) v oddelku sicer potreben. Za zagotavljanje tovrstnih uslug je moral oddelek tako koristiti pomoč psihiatra, ki je prihaja tja. Ob tokratnem obisku pa smo ocenili, da je kadrovska sestava oddelka še bolj podhranjena kot ob prejšnjem obisku. Predvsem je bilo zaskrbljujoče dejstvo, da po upokojitvi dveh zaposlenih (poveljnika pravosodnih policistov in socialne delavke) ta dva delavca nista bila nadomeščena z novima. Poprej je bila strokovna pomoč obsojencem nudena s strani socialne delavke in svetovalke pedagoginje, sedaj pa je strokovno pomoč nudila samo svetovalka pedagoginja (ob pomoči vodje oddelka). Izpostavili smo, da kadrovska pomanjkanje očitno že škodi namenu resocializaciji obsojencev, saj jim iz tega razloga ni več nudena edukacija.

¹² Glej opombo 8.